૫૩૦૩

દેશી મિત્રના ઘરાકોને ભેટ.

ગાયનમાળા.

જુદા જુદા મનપસંદ રાગનાં હાલમાં ગવાતાં
ગાયનો વગેરેનો સંગ્રહ કરી

છપાવનાર

કાશીદાસ ભગવાનદાસ

દેશી મિત્રના અધિપતી.

સુરત વિક્ટોરીયા પ્રેસમાં મંછારામ ઘેલાભાઈએ
છાપી.

સંવત ૧૯૪૯. સને ૧૮૯૩.

કીમત બાર આના.

ગાયનમાળા.

જુદા જુદા રાગના મનપસંદ ગાયનો.

નેના કસુંબી કસુંબી કસુંબી કસુંબી રંગ હોગા,
નેવાં આયે આધી રાત—નેના કસુંબી.
એક તો મેં બાલી સે ભોલી,
સૈયાં મીલે નાદાન—નેના કસુંબી.
એક તો મેં રાજાકી બેટી,
જીનસે હુઇ બદલામ—નેના કસુંબી.
એક તો મેં પાનોસેં પતલી,
ઘુજ રહી બેહાર—નેના કસુંબી.
એક તો ફીરંગનાકા પેહેરા,
ખડે હૈં સુબેદાર—નેના કસુંબી.

કાન કટારી મુકે મારીચ્યો, હેજી પીતા મારા—ટેક.
નાહાના ખાતાં રમતાં ને ભમતાં,

કુડી દીલાસા મઈકો દઈતાબ્યો—હેરી.

કાયા નગરના દશ દરવાજા,
રૂમે રૂમે કુરે રમતાબ્યો—હેરી.

પ્રીત કરીને પરવસ કીધાં,
નેનકે બાણુ હાણી હાણીબ્યો—હેરી.

વંદ્રા તે વનમાં ગોરધન ચારા,
બંસી બજાકે મને હેરી હેરીબ્યો—હેરી.

કહે હસમસા પ્રીતમ પ્યારા,
તુમારા દીદાર પીર હમનેરા—હેરી.

નાચત નાચતરાધે શ્યામ ગાવે, તનન તનન તાન લેત
સબકે મન ભાવે—નાચત.

બીંદરાબન બંસીબટ જમુના થટ રાસ રચ્યો, તાથેલાગ
ઘુમકાટેચા બરન સુનાવે—નાચત.

બાજત મ્રદંગ ચંગ બાંસુરી ઊમંગસંગ, સારંગી જલ
તરંગ બાજે કુ બજાવે—નાચત.

સારીગમપધનીસા સત સુર તીન ગ્રામ, એકીસ મુર્છના
ભેદ યો બતાવે—નાચત.

ચાંદની મકારા સ્વાસ ઠાડે રસ સિંધુપાસ, મનમેં અ
બીલાશ આસ રાસ જો ખીલાવે—નાચત.

હાંહાં રંગીલે હરી.
આવોની બીહારી તુંમે કૃષ્ણ મોરારી,
તોરે જાઊં બલીહારી, રંગમીલે હરી—હાંહાં.
સંગકી સાહેલી મોરી સબ અલબેલી,
બની રંગે રંગીલી તોસે મીલને ચલી—હાંહાં.
અબતો મન જાઓ સહીયાં, મોરી, "ગોકુલમો" આવો,
મોહે બોત ન સતાવો, તોરે ચરણ પડી—હાંહાં.

બીજના ઢોલાવું સારી રાત, હેજી ઝુલના ઝુલાવું સારી રાત;
સૈયાં મેં તોરે લીએરે—ઝુલના.
સેજે સુનહેવારી ફુલોંકી સેજરીઆવે, ગરવા લગાઇઓ સારી
રાત—ઝુલના.

મેરા સાવરીઓ જાને ન દેવે,
જાને ન દેવે મેકો જાને ન દેવે —ટેક.
સોને કે ગડવે ગંગા જળ પાણી,

પીને ન દેવે મોકો પીને ન દેવે —મેરે.
કૂપેકી થાલમેં ભોજન પીરસો.
ખાને ન દેવે મોકો ખાને ન દેવે —મેરે.
પચીસ પાનોકી બીડાં બનાઉં,
ચાખને ન દેવે મોકો ચખાને ન દેવે —મેરે.
ફુલ ફુલ કરવો સેજ બીછાઉં,
સોને ન દેવે મોકો સોને ન દેવે —મેરે.

આજ કામ કાલ કામ પરસું કામ કરના,
પહેલે દીન બીતાત કાલ કામઈમેં મરના—આજ
ઉઠન કામ બૈઠત કામ ચીલત કામ કરના,
સોઇ શ્રીરામ નામ એક બાર ઉચરના—આજ.
તજો કામ ભજો રામ સંસાર મનકામ,
સૂર કહે મદનમોહન કાયું નામ રટના—આજ.

જોગી રૂપ બનાયો રાવનને. ટેક.
એક બન ઢુંઢા સબ બન ઢુંઢા,
જલ હર ઢુંઢના પાયો,
ઓર બાતકી ઇચ્છા નાઇ;

જસકા પ્યાસા મેં તેરે દ્વારે આયો —રાવનને.
સીતા જલ ભર ગડવા લાઇ,
જબવો જલ દીખલાયો.
પકડ બૈયાં ઝોલી મે ડાલી;
જબ લંકાસે ધ્યાન લગાયો —રાવનને;
રામચંદ્રરે બન ખડકો સોધારે,
લછમન ઘરના પાયો,
ગરૂડ પંખી રખવાળ જીનકે;
માર ઇંગારોમે નાંચે ગીરાયો —રાવનને.
કહે મનોહરી સુન પાપી રાવન,
એ ક્યા કુબુધ કમાયો.
કરમ હીનમત હુઈ તુમારી;
જબ સીતાકો રાવન હરલાયો —રાવનને.
જબ સાગરને ગરવ કીયાથા,
જાપે સીલા તીરાયો,
હનુમાનસે પાયક જીનકે;
તેરી લંકાકો ફુંક જલાયો —રાવનને.

હંસત હંસત લાલન આવો, મેરે અંગના—હંસત.

હું તો દેખી સુખકારી રહી મોરી આલીરી,
કછુ ન કહ્યો ભહી છબી મગના—હુંસત.
જ્યાકી રીસ ગઈ અરૂ અધિક રૂચી બાઢી,
મોહન મોહીરી માઇ ભયો મન લગના, હુંસત.
નરસોં કર ગઇ હૃદય લાલત, ગોબિંદ પ્રભુ કૈસેં કરનાં
સબ નિસિ સુખ જગના— હુંસત.

મચ્ચેકારા મદનીયાં હાંરા,
મચકે તારે માહી રહી છું —ટેક.
આવતાંને જતાં મોહે હેલ્લો લગાવે,
સ્વપ્નામાં દીઠો સારી રાત,
સેજલડીમાં સોઇ રહીછું —મચ્ચેકારા.
સારાં સારાં ભોજન વારી તમને જમાડું,
જમવાને આવો મહારાજ,
ગાવલડી દોહી રહીછું —મચ્ચેકારા.
બીજરાતે બીનમેં વારી, રાસ રમાવો,
સોળસેં ગોપીયન ગાવે કાન,
તમ તમ મોહી રહીછું —મચ્ચેકારા.
બાઇ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધર નાગર,

તમને વળગીને થઈ છું ન્યાલ,
વાટલડી જોઈ રહીછું —મચ્ચેકાગ.

બની પરી અસમાનસે ઉતરી ગોરી રંગમહેલમેં ચંપ કલી,
ચંદ્રજોત મહેતાબ ખીલી ગોરી ચંદ્ર જોત મહેતાબ બની.
નહાકર ધોકર તરો અતરસે ગોરી લંબે બાલ સીર ઝટક રહી,
ચંદનકી ચોકીમેં બેઠકે આયનોમેં મુખ દેખ રહી.
ગોરે બદનપર હરી સારીકા ઝરી કીનારી ઝલક રહી,
ફુલજડાવ ગહેના લીયા, સીંગાર મનજેસે કીયા, નેનોમે કજરા દીયા,
જેસી અરસકી કટપુતલી ગોરી જેસી અરસકી કટપુતલી.
ચંદ્રજોત મહેતાબ ખીલી ગોરી ચંદ્રજોત મહેતાબ બની.
નેન સુરખે બાલ બાંધકર ઝમઝમ ખડા ઝાલમકારી.
મોતનકે ઝુમકેપર તારા સરજેકા નથની ડારી,
બીડા મસાલેદાર લાલમેં અજબ બની માશુક પ્યારી.
માથેપર સીસફુલ ટીકા, ગરે હાર મોતનકા ઝુકાં ચાતુરને ચિત્રજ
લીખા, મતીગંગા ભરપૂર ચલી ગોરી મતીગંગા ભરપૂર,
ચંદ્રજોત મહેતાબ ખીલી ગોરી ચંદ્રજોત મહેતાબ બની.

આવો પીહુરવા મોરા, ચાહું દરસ મેં તોરા—આવો.
દાદુર મોર પૈયા બોલે, કે યુક કર રહી સે રા—આવો.

ક્યા પરદેસીંકી મીત, યહ જાનેંગે ક્યા પ્રીત.
દીન નહીં ચેન નહીં રેન નહીં નીંદ્રા, મેરા જાને નાથ
રીત ક્યા પ્રીત.

એ રૂત સરસ બની સાવનકી, સુન પ્યારી સખીઓ મન ભાવનકી. શ્યામ ઘટાઓં ચઢાઈ ઘર આવનકી એ રૂત દાદર મોર કરત શોર ઉંગરવા. બોલે રોર રોર ઘુમ ઘુમ આયે બાદરા ઘમઘોર અગમ હોત સુગમ પાવનકી - એ રૂત.

ચહું દેશ દામની દમકે ઝુમકે મેહા સરસકે નાસદીન બરસે, રટના રહી નટ નાગરકી. ઇન મોહા ઇન નીકો સીંગાર કર લીજે દેખત પીઆ પ્યારે ન રીઝે, તન મન મનકો ન્યાવર કીજે, ઇચ્છા આસ પુરાવનકી - એ રૂત.

કાલી કુબજાસે મન રાજી, હમસેં ન બોલના મહા
રાજ—કાલી.

હુમકું કહે સિંગાર ઉતારો, દ્રીગ અન્જન કજરા ધોઇડારો,
માથે તીલક રમાવો પેહેરો ચંજોલના મહારાજ, પહેરો
ચંજોલના મહારાજ—કાલી.
જમુનાકે નીર તીર ગોંઆં ચરાવે, બાંસીમેં કછુ અચરજ
ગાવે, નીકી તાન સુનાવે ગાવે ચેબોલના મહારા
જ કાલી.
હમારી કહી તુમ બીખરસ લાગે, પર ઘર જાય પ્રેમ રસ
ચાખે, ઉનસે હીલમીલ રહેના હંસના ચે બોલના મહા
રાજ, હંસના ચે બોલના મહારાજ—કાલી.
હમારી પ્રીત તુમહીસે લાગી, લોક લાજ સબ કુલકી
ત્યાગી, મીરા કહે પ્રભુ ગીરધરનાગર, બનબન ચે ટો
લના મહારાજ——કાલી કુંગળ

કીનકે કારણ કરૂં સીંગારવા, હમેરો બાલમ નહીં મંદિરવા—કીનકે
વસલ પીયા મેંને સબ જુગ છાંડયા, તેલ ફુલેલ ઓર નેન
કજરવા——કીનકે.

કોનસે તલઇઆમેં નહાવુંરી, બગલો પાની જપોર ગ
યો——કોનસે.

સાસુ બુરી મોરી નનંદ હઠીલી, અબ કા કરૂં હીત જાણીં

રી. બગલોપાની—કોનસે.

જલ જમુના ભરન ઘરસેં નીકસી, જટધારી જોગન કા

મનીઆં—જલ.

કોઈ નહાતાહે કોઇ ધોતાહે કોઈ પાની પી ખુશ હોતાહે.

સનગાર કરત કોઇ સોતાહે કોઇ ખાલી ગોતે

ખાતાહે—જલ

જમુનાકે તીર કનૈયાહો જમુનાકે તીર —જમુના.

મેં જલ જમુના ભરન ગઇથી, અચક નજર પરી મોરી

હૈયારિ—જમુના.

જાતી નગરીઆંમે ભુલી ડગરીઆં, અબ સુધ લીજો.

મોરે રામરે—જાતી.

અંબુવાકી ડારી કોએલીઆં બોલી, મદવા પીલાવો ભર

જામરે; મહકી જો માતી પપૈયાની બોલે, લેલે મહમદ તે

રો નામરે—જાતી.

ગહેરી ગહેરી નદીઆં નાવ પુરાની, નહીં મેરી ગાંઠડીમેં

દામરે; બેગુનકી નેયાં પાર ઉતારો અબ સુધ લીજો

મોરા રામરે—જાતી.

મેહેલો બીચ બેગમની રોવે, દેવડીમેં રોવે ખવાસરે;
ગલીઅન ગલીઅનમેં તુરકવાની રોવે, જંગલમેં રોવે
સવારરે—જાતી.
કાહા કહું એ નીમકહરામી નગર બેરાની કોઆ
જાતરે, અબકી બેર કોહુ સંગ ન સાથી બીના એક રઘુ
નાથરે—જાતી.

જાને જાનેદે જમના પાણી, કીસીકીએ સામરેને રોકીરે—જાનેજાને.
બાટઘાટ મોહે રોકત ટોકત, અબ ભયો તુંતો દાની—જાનેજાને.

તારા બંગલાની ફડક ઉઘાડરે હું તો ભીંજુછું માહારાજ.
મેં જો ભીંજું છું અપને મંદીરમેં, પાંઆ ભીંજે પર
દસનમેં હું તો ભીંજું છું—તારા.

તુમ તારણ તરન ભરન પોખન, જગતપત જગજીવન
ધનધન—તુમ.
બ્રહ્મા કારન વીસ્નુ પાલન, મેઘ બરન હોત બરસત
ધનધન—તુમ.

તુંને કેસી મોહની ડારી (૨) સુન પ્યારે મન મોહેનારે—તુંને.

સાસ નનંદ મોરી બડાકે બૈરન, દીઅર દેવે ગારીરે—સુન.
જંતર મંતર જાદુ ટોના, સુધ ન રહી મોરે તનકી—સુન.

બૈરન રાતપરી ક્યાં જાઉંરે —મિ.ન.
રાત અંધારી વાદળા બાદલ ઝાણું, સમારે સંજનાં મે
રી આંખ મળી—ક્યાં જાઉંરે.
પાગનાણું મોરી ભીંજીરે પાટી, કુમનાં ડગલાં અરંરમ
રી—ક્યા જાઉંરે.
ચકોરાં જોયાં મેંતો ચારાંગે જોયા, વળી જોહરે આખી
કુંજગલી—ક્યા જાઉંરે.
ઝરમર ઝરમર મેહુલા બરસે. ચમક ચમક મારી તીજ
લડી—ક્યાં જાઉંરે.
સખ નીસી જાગી પીઆ તોરે અંગનમેં, આખ ન લાગી
એક મોરી—સખનીસી.
નીંદરીઆં નીંદરીઆં મોહેકુ ન આવે, અબલા પ્રેમ
પ્રીત રસ પાવે—સખનીસી.
ચાર જાત મોહે જુગસમ બીતે, ભોરભયે ગરકુ ન
લાગે—સખનીસી.

નજુમી મે પુછુંગી, કબ ઘર આવે મોરા પ્યારા
હો—નજુમી.
હમારે ઉનસે એસી બનેગી, કોન બતાવે મીતા
રે—નજુમી.

નીંદીઆં ન આવે સારી રાત, બાલમજીતોરે લીએરે—નીંદીઆં.
નીંદીઆં ન આવે ધાન ન ભાવેરે, તલપ તલપ જીયા જા
ય—નીંદીઆં.

સુનતાજા ભલા યાર કા કીની તેરી ચોરીરે—સુનતા.
સબ સખીઅન મીલ મંગલ ગાવો, બીચ ખરી રાધા
ગોરીરે—સુનતા.

સાંવરીઆને કોન મંત્રપઢ ફુંક બજાઇ બાંસરી
આં—સાંવરીઆને.
મેં જમુના જલ ભરન ગઇથી, કબન રહી મોરી ગાગરીઆં,
સાંવરે સલુને બજાઇ બાંસરી ભૂલગઇ મોરી ગાગરી
આં—સાંવરીઆને.

સૈયાંને જગાકે જોબન લુટા —સૈયાંને.
બારા બરસકી ભઇરે દુલનીઆં.
હાથ કંગન નહીં છુટા —સૈયાંને.

સૈયાં ન આયો બડી ભોર, કાંહાં રેન ગુમાઇલો—સૈયાં.
સગરી રેન મોહે તલપત બીતી, ભોર ભયેકો ચોર—કાંહાં—સૈયાં.

પીહરવા મોરે ઘર આના —પીહર
પ્રથમ ગુની ગુન તાન બનાઇઓ, મત કર ગાના બજાના
સુંદરવા. પીહરવા મોરે ઘર આના—પીહર.
સગરી બાટ મોહે રૂમઝુમ ઘુંઘરૂ, તબલા તંબુરા કાનુંનો
બજાના સુંદરવા. પીહરવા મોરે ઘર આના—પીહર.

પાનોંકા બીડા બના લાઇરી, માહુબનકી તબોલ
ન—પાનોંકા.
જાયફૂલ જાવંત્રી લવંગ એલાઇચી, મોતીપન ચુના
લગા લાઇરી. માહુબનકી—પાનોંકા.

પ્યારી નવલ લાડલી લાડકી લાડ કરે લાલન સંગ, રસ
રસકી બતીઆં કરત પ્યાર—પ્યારી.
રહેસ રહેસ આંગ નહી ડોલે, સંગ લીઓ તરની બોહો
રી, પ્યારે અછલ જોબન ઢંગ સદા રંગ એસો સીત
લ—પ્યારી.

લબારી તોરી બતીઆં, ન માનું યાર —લબારી.
રાત કહેતેતે પીયા ફુલની ચરાવું, હો ગયે ભોર બીસર ગયે
બતીઆં—લબારી તોરી.

લાગીરે મોરી જાન, નેનકટારીરે લાગીરે મોરી જાન—લાગીરે
છુરી ન મારી કટારી ન મારી, ન મારી અરછીતલવાર—લાગીરે.

દધ બેચન મેં ન જાઊંરી, બીચ ડગર ચલત મોસે કરત
રાહાટ—દધ.
ઝપટ ઝપટ મોરી બીરકી ગગરીઆં ફારી, સગરી ચુંદર
બોરી; એસે પીઆસે મેં ગઇલો હાર—દધ.

દીસત નગર બરબીન જેસે નેનબીન અંજન, ચોકબીન
મંજન ભોગ બીનપાન—દીસત.
ઉચતબીન સલીલ ધરણીબીન સલીતા, રેનબીન ચંદ
સુર ભુવન ભાન—દીસત.
પાંત બીન તરૂવર મરાલબીન સરોવર, ગીત બીન કંઠ
રાગબીન તાન; સ્નેહબીન બાતી પાતીક બીન પાપી,
આનંદબીનઆતમાનલ આનંદબીન શાહાજાન—દીસત.

લેજા મોહે બાગમેંરે, છોટેસે બંગલેમેં સાજન—લેજા.
બાગોમેં લેજા વારી મેવા ખીલાદે,
મેવેકી ડારી અછી નીકી લાગીરે —લેજા.

રોરો અંખીઆં લાલભઇ, લાલભઇ ગુલઅનાર ભઇ—રોરો.
મેં જાનતી પીયા મુજકું મનાવન. ઊલટ મનાવત મોહેકુ પરી—રોરો.

ચેન નાહી સેજરીઆપેં રાત રહી, માથેકી બીંદીઆં
જાતીરહી—ચેન.
રાતકી બાતાં ક્યા કહુ સજની, અજબ નેરેહકી બાત ભ
ઇ—ચેન.

ઠાકોર તોરે બંગલેમેં, કંઇ આજ રહુંગી રાત. આજ
રહુંગી રાત, પના મારૂ આજ રહુંગી રાત ઠાકોર.
અંબુવા મોર બનબન ફુલે, કોયલ કરી રહી શોર; હું
તુજ પૂછું છું, સખીરી, સમજ સોચ ઘર આવ—ઠાકોર.
કોયલીઆં બોલીઆં બુલબુલ સુભાના, સાંઇ ઉતારે બે
ડા પાર, નુરબક્ષ કહે અપનો કરમ કીજો; સુખ
સંપત દો ચાર—ઠાકોર.

જીનકે હૃદે ભગવાન નહીં, જીને નર અવતાર લીયો—જીનકે
દાનબીના ઘરબાસ કીયેસો, લોભમેં લીન હોયો નહોયો—જીનકે
મહારાપાન કીએ ઘટઅંતર, જલ મન સુખ પીયો ન પાયો—જીનકે
રૂપવાન ગુનવાન પાનકર, સીતલબીના જીયો નજીયો—જીનકે
કીરતવંત સદા જીવતહે, અપજસવંત ભયો નભયો—જીનકે
કામ મહી કછુ કામ ન આવે, બહોત બેપાર કીયો નકીયો—જીનકે
હાનત એક બીવેકબીના નર, દાન અનેક દીયો ન દીયો—જીનકે

છોરી અમનકીરે, છોરી બગનકી;
અંગીયાકું અત્તર લગાકે ચલી -- ૧.
હાથમે પીંજરા, ગુલાબકી છરી;
બડી બજારમે ઢુંડતી ફીરીરે -- ૨.

જેતગી મોરા રાના ક્યાં ગયોરે, ક્યાં ગયો ક્યાં ગયો
ક્યાં ગયોરે- ૧.
ના જાનું આર ગયો, ના જાનું પાર ગયો;
ના જાનું એ જમુનામે ડુબ ગયોરે- - ૨.

જમુનાપે બજ રહી બાંસુરીઆ -ટે.
ગોકુળ બાજી. બીંદ્રાબીન બાજી;
ફીરકે સુનાની સાંવરીઆ - - ૧.
સૈયાં ઘર જાને દે છાંડ મોરી બૈયાં,
હાંસી કરત પૈઆં તોરે પરત હું;

મોહનસે જુડ રહીઆં - ૧.
અગર ડગરકે લોક સુનતહે,
ચરચા કર તહે બીજ નારીઆં;

જાઓજી જાઓજી તુમ અપને ડગરવા,
ફોગી મુખસે ગારીઆં— ૨.

બાલમ મુખડાં બતા જારે,
તોરે દરશ બીના તરસે નયેનાં— ૧.
બાળારેપણકી લાગી લગનવાં,
છુટત નાંહી કેરા કોટી જતન;
સુરત દીખલા જા મનમોહન
સનમ જરા બંસીઆ બજાજારે— ૨.

અપણીચ મોહોબત તોડી, બેદરદી દીવાના,
બેદરદી દીવાના હુવા, અપતેસે બેગાના— ૧.
એક રાત મીતકી બાતાં, સખી હમને કહીથી;
ઇશ ઇશ્ક મોહોબત ખાતર, મેરે દીલમે લગીથી— ૨.
મયેં રંગમેહેલ જડવાયે, તૈયારી કરીથી;
ફુલોંકી સેજ બીછવાકે, ફંડીલા જડથી.— ૩.
બેરંગી છત તનવાયે, ઝાલરીયાં લગીથી;
કોઇ સમેદાન રોશનાઇ, ઓર હંડી જોડીથી— ૪.
મનમોહન દીલબર પ્યારે, સમજાતી મયેં તુજકું;

સંગ ચલુંગી મેં તેરે એ સુનલે અરજું—૫.
બેદરદી દગા મેરે દીલકા, માલુમ નહીં થા મુજકું;
અધબીચ નાવ મેરી છોડી, કોન ખોજેગા ઊસકુ—૬.

મન પરદેશી લો કે રાજા મેરા, મન પરદેશી લો—૧. કોન ખડી હે કામીના, ને ક્યા હે તેરા નામ; નવ ટકી તું ક્યું પુછે, સેજા મેરા નામ; ખુલ દે ખડકીયારે કે સેજા પ્યારી ખુલ દે ખડકીયારે—૨. તેણે છુટાં બાગરો કસબે પડી પુકાર; સબ દરવાજા બંધ હુવે, નીકલ ચલે અશાગાર; ખુલ દે ખડકીયારે કે બ દે જાન ખુલ દે ખડકીયારે કે બંદે જાન ખુલ દે ખડકીયારે—૩. પીયા બસત હે પાહાડમે, અમ જમુનાકે તીર; અબકા મીલનો કઠીન હે, પાંઊમે પડે જંજીર; મારાબી જાયગારે પંજાબી છોરા મારાબી જાયગારે—૪. દીનનકું દાડાલીરે; નેણ લડાવત હસ હસ અમસે, મે પનીઆં કેસે જાઊં રે—હાથ પકડ મેરા ખેંચત સાવરા.

(બતા દે સનુ પંજાબ કીતના દુર—એ રાગ.)

જવા દે છેલા ઝાઝી થઇ છે વાર, ॥ સાસુ નણંદ મારી કેડ ન મુકે, પાણી મળ્યો છે ભરથાર. ॥ જવા ॥ આપો દીવસ

રહુ ઘેર ઉદાશી, મ્હેન પડે ન લગાર. ॥ જપા ॥ તન પરવશ મારૂં મન તુજ પાંસે, તું છે હૈયાનો હાર. ॥ જપા ॥ પ્યારા જુ ખ મ્હારૂં સાબુભર ન્યાળું, ફુરી ફુરું હરખુ અપાર. ॥ જપા ॥

બતાદે સખી કોણુ ગલી ગયે શ્યામ કોણુ ગલી ગયે શ્યામ, બતાદે સખી કોણુ ગલી ગયે શ્યામ. ॥ ટેક ॥ ગોકુલ ઢુંઢી બીદ્રાબીન ઢુંડી, ઢુંઢ ફીરી નંદ ગામ. બતાદે સખી ૧.

જમનાપે બજ રહી બાંસુરીયા. બાંસુરીયા વાગી બાંસુરીયા, ॥ જમુનામે. ॥ ટેક ॥ ગોકુળ બજ રહી. બીદ્રાબીન બજ રહી, સુનકે હો ગઇ બાવરીયાં. ॥ જમુના. ॥ ૧. ॥

નજરા ગયે બાલમ તોરે અંગના, તોરે અંગના અંગના આરે અંગના. ॥ નજરા--ટેક. ॥ વૈદ બોલાવોને નાડી દીખાવો, લાખ રૂપૈયા મોરે હીરા કંગના ॥ નજરા—૧. ॥ સોને કી ઝારી ગંગા જળ પાણી, છંટન કરૂં બાલમ તોરે અંગના ॥ નજરા—૨. ॥

કે મને ભુલી ગયો છે મારો છેલડોરે,
ખોટી ખોટી કાંનુડા તારી પ્રીત મારા રાજ.—મને ભુલી.

મને નીંદ્રા ન આવે સખી શું કરૂં રે,
મારે ખોળે છે નાનેરો બાળ મારા રાજ.—મને ભુલી.
મારી સુની પડી છે બનુરો સેજડીરે,
નાનંગીતાં કંઇ રજની વાતી જાય મારા રાજ.—મને ભુલી.
મને કાગળ ન આવ્યો હરી હાથનોરે,
એવા કપટી છે જાદવરાય મારા રાજ.—મને ભુલી.
સખી હું તો ઝુંઝું છું મારા નાથનેરે,
એવા કેસ નગેરા થયા નાથ મારા રાજ.—મને ભુલી.
મેં તો નરશઇયાના સ્વામીને વીનવુ રે,
કર જોડીને લાગું પાય મારા રાજ.— મને ભુલી.

મોરે સઇઆંકુ મીલાદે મેરે રામરે—મોરે
તુમસે ન કહીએ કોસે કહીએ,
તું મોરે ભગવાન—મોરે.
દરશવા તુમારે ઠાડી રહુંગી,
જપુ તુમારા નામ—મોરે.

સખી મોરી નવરંગ ચુંદરી ભીગાણી---
એસા ભેલા ગુમાનીને મોરી—નવરંગ.

અબીલ ગુલાલ મુકટ મોપે ડાર્યો.
મારી કેસર પીચકારી—સખીરી મોરી નવરંગ.

નીંદીઆં જગાએ હારીરે,
સખીરી મે દુખળ ભઇ મોરી. નીંદીઆં.
સુનરી સખી મોરી દુખકી કહાની,
રાત ભઇ મે દીવાની. નીંદીઆં.

મીઆં મેં તો ચાલ પીછાની,
હમદમ બાચની બારે સેજની. મીઆં મેં તો.
મુને પાએન ગહન સેજની,
દુસ નામ તમામ, જુમાથી શેલ બહી મેં
અપના તો હુવા કામ તમામ. મીઆં મેં તો.

દરસન બીના નેના તરસે—દરસન.
નાના કરત રહી એક ન માની, ચલે ઘનશામ પીયા ઘરસે—દર.
અવધ કરી એક માસ આવનકી, બીતન ગયે બરસેરે—દરસન
બીરહ સતાવે કછુ ન સોહાવે, કરત પીયા મદન કરસે—દરસન.
પ્રેમાનંદ તન પીર સુઝેમી, જબ પીયા આયે પરસે—દરસન.

મત જાઓ સાગર પાની, બીતી જાએ જવાની—હો મત.
હાં હાં કરત તોરી પઇઆં પડત હું રે,
બીતી જાએ જવાની—હો મત.

———

નજર લાગીરે મોહોકો રામ,
કોન બઐરીને મોપે જાદુઆ કીને.—નજર.
સાસુ મેરી જુડી, નનંદ મોરી બઐરનરે.
છોટાસા દીયરીયા કરત ગુમાંન—નજર.

———

હો હમારો મન કાએ લીનો યાર,
પ્રીત કરી કછુ ભોર બીસરાયો—મન કાહે લીનો યાર.
પ્રીત કરી કછુ રીત ન જાનીરે,
મન માનેસો કીની—હમારો મન કાહે લીનો યાર.

———

ગારી મત દેરે ગુમાનીરા, છેલા નંદકે ગારી મત દેરે;
નહી કો તેરી મેરી યાર—ગારી મત દેરે. ટેક
રાજકુંવર રખ અપનો ગોકુલ, છેડે મત નાર પેરાની છેલ
યાર—ગુમાનીરા.
મોહની મંત્ર સીગારી બીહારી, તેરી મદન, દરદકી પ્યારી·

ગુમાનીરા.

ઇસા પ્રીતમ મન મુઝે મોહે બરોરી, તેરા જીયાકી ગત જાની.

ગુમાનીરા

બાંસકી બાંસરી કાહાનને બજાઇ   બાંસકી.

મે હમ બેચન જાત બીંદ્રાબન મોહન આન સુનાઇ—બાંસકી.

શ્રવણ સુનત મેરી વ્યાકુલ ભઇ બલવા. સુધ ન રહી તનકી

કૈનજ્ઞાન લખીરામકે પ્રભુ પ્યારે હું સહું સકંઠ લગાઇ—બાંસકી.

પીચુડો ન જાને, મોંગે પીર. ફાટો ચરરરરરર—પીચુડો.

હાથ પકરકર પહોંચાઇ પકરા. ઓર પકરે મોંગે ચીર. ફાટો ચરરરરરર—પીચુડો.

મેરા પીયા મીલનકો જાને દે બૈરનવા,
ન માનેરે નણંદીઆ.   ટેક.

પંયાં પડું મોસે કરત રાડ,
માયાબી દઉંગી સાહેબકા નામ.   મેરા.

ઇતની બીનતી માનત નાંહી,
ચેન પડે નહી રેન.   મેરા.

વ્યાકુલ જીયા પીયા બીન તરસે,
નંદકેસ જાત આગુ. મેરા.

મન હુંકોઇ બીજરીસી ચમક ગઇ,
ભલા ચમક ગઈ ચમકાય ગઈ. ટેક.
ચંચલ અંચર બિછુ રત પરિમલ,
લટકસે ચટક લગાઇ ગઇ. મન—૧.
કુન્દ કુસુમલ સમ ઉજ્વલ મુદલ તનું,
પ્રેમકે પાસ ફસાઇ ગઇ. મન—૨.
મધુર અધર સેઝ રતિ અમરિત બાનિ,
શાન્તિ ચલિ લકિન્ન પાઇ ગઇ. મન—૩.
વિલસત હસત વદન છબિ શશિ સમ,
મોય મન મોહકો બસાઇ ગઇ. મન—૪.
નૈનકી સેન સહ ભુકુટાનકો ઊઠાય,
નૈનકો બાન ચલાઇ ગઇ. મન—૫.
ફગહિસે દખી તોભી ચિત્રમે આ લખી જેસી,
હોકે અલબેલી છટકાઇ ગઈ. મન—૬.
કોહુભિ ઉપાયસે જો પાઇ જાય તો તો ભલી,
નહી તો યા જીંદગી વૃથાઇ ગઈ. મન—૭.

મોહન રસીયા આયે બગીયામે,
ખીલ રહી સબ કલી કલી. મોહન—૧.
એક કલી હર નામ જપનકી,
દુસરી કલી બોલે અલી અલી. મોહન—૨.
તુંહ રસીલે તુંહી છબીલે,
તુંહી ગલેકા હાર મોરાહી. મોહન—૩.

પીયા પ્યારે બિનતી અરજ મોરી માન—ટેક.
કબકી ખડી તોરી અરજ કરૂં છું,
મત કર માન ગુમાન પીયા પ્યારે.

સૈયાં તોરે પૈયાં લાગું બૈયાં ન મરોર,
અપની કહત નહી, સુનત ન કછુ મોરી, દેખો બરજોરી,
ડાગી બૈયાં જકજોર—સૈયાં.
હું જીજનારી દેખી તોરી ચતુરાઈ,
તોરી પ્રીત બન લાગી કંઇ આરસી મોરી આલી,
સનદ પીયાસે કછુ બસન ચલત તોરી બીનતી કરત
હરદમ કર જોર—સૈયાં.

બૈયાં ન પકડ મોરી નરમ કલાઇરે—બૈયાં.
કરપ કરપ મોરી ચુરીયાં સીરકાઇરે—બૈયાં.
અરજ ગરજ મોરી એક ન માની,
ચાંદ પીયાકી મે દેતીહું દુવાઇરે—બૈયાં.

સુધ લાગ રહી તોરી આઠ પહર,
તન મનકી નહી મોયે ખાક ખબર. સુધ—૧.
નીસદીન મોયે કલ ન પડતહે,
દીખલાદે ઝલક કહુ એક નજર. સુધ—૨.
અરજ કરત મોરા જીયરા ડરતહે,
દીલ ધરક દેહ કંપત થરથર. સુધ—૩.
હરકા પત્તા ઉસ્તાદ લગાદે,
બાવરોશી ફીરત હું જીદર તીદર. સુધ—૪.

ઘર જાને દે છાંડ દે મોરી બૈયાં,
હાંહાં કરત તોરે પૈયાં પરત હું,
મોહનસે ઝુક રહીયાં. ૧.
અમર ડગરકે લોક સુનતહે,
ચર્ચા કરત ભીજ નારીઆં;

જાઓજી જાઓજી તુમ અપને ડગરવાં,
મુખસેં દેઉંગી ગારીઆં. ૨.

બાલમ મુખડાં બતાજારે.
તોરે દરશનબીન તરસે નેનાં. બતાજારે.
બાલારેપનકી લાગી લગનવા,
છુટત નાહીં કરો કોટી જતન;
સુરત દીખલાજારે મનમોહન,
સનમ બંસી બજાજારે. બતાજારે.

આજ કહીં ધુમકે બરસે પાની, પાનીરે,
ગુમાનરા પરદેશ ન જાના—આજ કહીં.
ડગમગ ઝાલરા પલપલ પાની, પાનીરે,
ગુમાનરા પરદેશ ન જાના—આજ કહીં.

હો કનૈયા જરા બાનસી બજા જારે,
ઠઠ જમુનાકિ તીર—કનૈયા જરા બનસી.
બનસી બજાઇ મોરી સુધ બીસરાઇરે,
કનૈયા જરા ફીરકે સુના જારે—ઠઠ જમુનાકે તીર.

હેરી મત મારો હમે ફુલ ગેંડા,
ભલા મત મારો હમે ફુલ ગેંડા—હેરી મત મારો.
એહી ગેંડ મોહે બાણુ લગત હય,
તીરછી નીગા તોરી સાંવલીઆ—મત મારો હમેં.

જેણુ આપકુ જોગા નહીં, મન મેલકું ધોયા નહીં;
દિલ ડાઘકું ખોયા નહીં, અંગોલ કીયાસો કયા ભયા. જેણુ. ૧.
કામન ગલેકા હારહે, મદફેલાકા દરબારહે;
મન કામસે સદા રહે, માળા લીયાસો કયા ભયા. જેણુ. ૨.
કાયા કરમકો ઠાઠ હે, મમતાજુ ત્રબણા બાંધકે;
સુતા વિષયકી ખાટમેં, હરહર કિયાસો કયા ભયા. જેણુ. ૩.
કુત્તા હુવા ઊસમાલકા, ધંધા કરે જંજાલકા;
હરદા ભયા ચંડાલકા, કાસી ગયાસો કયા ભયા. જેણુ. ૪.
જોગી તે જંગમ સેવડા, શબ લાલ કપડાં પેહેરનાં;
મર્મ નહીં ઊસ હાલકા, કપડાં રંગ્યાસો કયા ભયા. જેણુ. ૫.
જીવતે પીતાકું સુખ નહીં, મુવે હાડ લઈ ગંગા ગયા;
જળ ચુનકા પિંડા કીયા, તરપણુ કીયાસો કયા ભયા. જેણુ. ૬.
મુંગા હુવા સંસારકા, જેસા કુંજડા બેજારકા;
આયા જો તિરથ દ્વારિકાં, છાપા લિયાસો કયા ભયા. જેણુ. ૭.

પંડિતસે ઝગડા ભલા, કયા મુરખસે મુખ બોલના;
કહે કબિર કુંદન ભલા, કયા ગુંજાકે હિમ તોલકા. જોગી. ૮.

હે બરસાદ રામ પાની, તુજ વીન દુનીઆ ગભરાણી—બર.
બાદલ ગરજે બીજલી ચમકે, કોયલ શબ્દ સુણાતી—બર.
પશુ પંખી સહુ ત્રાહે કરેરે, અરજ ઊરમાં આણી—બર.
ફૂળ ફુલ બાગ બગીચા જાયે, તુજ બીના સુકાણી—બર
નીરમળદાસ સતગુરૂ ચરણમે, દયા કર તું સારંગપાણી—બર.

કંથ બીના રહી અકેલી મોરી જાન (૨) છોડ ચલે બેઈમાન.
નદી કીનારે ગુડદાં જલે, ધુવા ન પગટ હોય;
જીસકે કારણ મેં જલું, મુવા ન જીતા હોય—કંથ.
લકડી જલી કોયલા ભયા, કોયલા ભયા હુઇ રાખ;
મે પાપણ એસી જલું, નહી કોયલા નહીં રાખ—કંથ.

બદલ ગયો નેનારે, હમારો છીનાયકે. ટેક.
કાગા કાગા સબ તન ખાઇઓ, ચુન ચુન ખાઇઓ માંસ,
દો નેના હમારે મત ખા કાગ, પીયા મીલનકી આસ— બદલ.
જો મે એસા જાનતી કે પ્રીત કરે દુઃખ હોય,

નગર ઢંઢેરા ફરતી કે પ્રીત કરે ન કોય—બદલ.
દીલ ચાહે દીલદારકો ઔર તન ચાહે આરામ,
દુખ્ખામેં દોનો ગયે માયા મીલી ના રામ—બદલ.
સોના લેને પીયા ગયે, સોના કર ગયે દેશ,
સોના મીલા ન પીયા મીલે રૂપા હો ગયે કેસ—બદલ,
અંગ ભભુત લગાકે નીકલું જોગન કાલે બેશ,
પ્રીતમ પ્યારે પ્રીત લગાકે છોડ ગયે પરદેશ—બદલ.
ચલતી ચક્કી દેખકર દીયા કબીરા રો,
દો પાટનકે બીચ આ, રહા ન સાબીતકો—બદલ.

પપૈયારે પીયાકી બોલી નહીં બોલ, પીયાકી બોલા નહીં બોલ.
પાપી પપૈયારે પીયાકી બોલી નહીં બોલ. ટેક.
મેરહી બોલે પપૈયારે બોલે, કોયલ કર રહી સોર—પીયાકી.
જો પ્રુન પાવે ખીડુકી માતી, ડારૂંગી ચાંચ મરોડ—પીયાકી.

કાયા કૈસે રોઇ તજદીનો પ્રાણ—ટેક.
પ્રાણ ગયે કાયા ક્યું રોવે, નીકલ ચલે નીરમોઈ રામ,
જા કારણ મેને મલમલ ઓઢી—તજ.
સ્વામી રોવે માતા રોવે, રોવે ઘરકી ત્રીયા રામ,
કર પકડકે ભાઇ રોવે, તુટ ગઈ સાથી એસી જોડ—તજ.

ચાર જણા તો લઇને ચાલે, બની કાઇકી ઘોડી રામ,
જઇ ઉતારે નદી કીનારે, ફુકદીની ફાગણ જેસી હોરી--૧૦૪.

દુ:ખ પુછત હુમાગા કોઇ નાહી, રાત પીયા ઘર સોઇ નહી.
ચુન ચુન કલીઆં સેજ બીછાઇ, મેરી સેજકા સાથી કોઇ નહી
રાત પીયા સંગ સોઇ.

ગજલો.

હીજરમે આહે શરદ બારકરૂં યા ન કરૂં,
બેવફાહુએ મયે ઉસે પયાર કરૂં યા ન કરૂં. ૧.
સુનતેહો વસ્લકા ઇકરરર ઉઠાઇ ગરદન,
યેહ તરદદુદ હુઓકે ઇકરાર કરૂં યા ન કરૂં. ૨.
વોહ જરાં કીસે જો ઝાંકે તો મએ ઇતના પુછું,
બીસતર અપના પસે દીવાર કરૂં યા ન કરૂં. ૩.
યાર આરામમાં હુએ વસ્લકી રાત જાતી હુએ,
યેહ તરદદુદ કે બેદાર કરૂં યા ન કરૂં. ૪.
શકલકો દેખકે ઉસકી યેહ બતાઓ મુનીસ,
આયેસે મુસફકો ભલા પયાર કરૂં યા ન કરૂં. ૫.

અજઅબ હાલે દીલે મુઝતર હુએ યારબ ઇસકો ક્યા કહીએ.
નસીબા કહીએકે દીલકી બેકલી કહીએ બલા કહીએ. ૧.
ન આતા ઇશક હુએ હમકો નઆતા નાચ ગાના હુએ,
ખુદાકી યાદસે હુએ બેકલી શાને ખુદા હુએ. ૨.
ભડકનેહું કીધર જાએં નીકલકર સુરતેવહશી,
મીલે ગર કૈસ જંગલમેં તો ઉસ્સે માજરા કહીએ. ૩.
તબીઅત ખરકે મુજતરકો તરહકાઇમ નહી અપની,
શરર કહીએ ઇસે સીમાબ કહીએ ઇસકો ક્યાકહીએ. ૪.

આયા નઝર કીસીકા રૂખે હુકનુમા મુઝેહ,
ઇસ વજેહસે હુયે વીદિઝબા વહદુખા મુઝેહ. ૧.
વો રૂખકે જીસ્મે જલ્વએ કુઆનેન હુયે અયાં,
હયરાં બનાયા મરઅતે અંગેઝૂલ વરા મુઝેહ. ૨.
હુયે ઝાદ રાહે પાસ ન લે જાયેગા કોઇ,
પહોંચાઓગી મદીનેમે કઝા મુઝેહ. ૩.
તીફલી ગઇ જવાની ગઇ પીર હો ગયા,
અયે ચર્ખ અબતો રોઝએ હઝરત દીખા મુઝેહ. ૪.
કુરબાન ન કયું હકીમ હકીકે હુ મરીઝ,
બીમારીએ મીજાઝસે બખ્શી શફા મુઝેહ. ૫.

એ કોન હુએ જો દીલસે, તેરા મુશ્તાકા નહીં.
કીસકી ઝબાપેં યાર, તેરા તઝકેરા નહીં. ૧.
આપ ન આપ પાસ મેંર, બેઠો ન બઠો;
હોના હુએ મુજ ગરીબપેં, દીલમેં ખફા નહીં. એ કોન. ૨
આદમકુ ખુદા મત કહો, આદમ ખુદા નહીં;
લેકીન ખુદાકે નૂરસે આદમ જુદા નહીં. એ કોન. ૩
હુમ જાનતે હુએ હુસનકા, તુમકુ ગરૂર હુએ;
તુમ જાનતે હોકે મુજસા, કોઇ દુસરા નહીં. એ કોન. ૪.
કહેતા હુએ કીસ ગુમાનપર, હુમકુ દાઝકી:
ઝાહેર તેરા ખુદા હુએ, હમારા ખુદા નહીં. એ કોન. ૫
બીમાર ઇશક દરખઠર, કોહેને લગે તબીબ;
આજાર ઇશકકા કભી, હોતા સફા નહીં. એ કોન. ૬.
તનહાલ હે હમે છોડ ચલે. હમકુ સબ અઝીઝ;
ઉસ વખતમેં કીસીકા, કોઇ આસના નહીં. એ કોન. ૭.
ઝોરે ખુદા લીખાગા, હમારે નસીબમેં;
તગદીરસે ગીલા હુએ, તદબીરસેં ગીલા નહીં. એ કોન. ૮
કુચેમેં ઉસકે જાનેકું, નાસેહા. મના નકર;
અફસોસ તેરાહી દીલ, કીસીસેં લગાનાં નહીં. એ કોન. ૯.

ક્યા કમાન અબરૂને એક, તીરે નજારા મારા;
ઝમકે લગતેહી જીગર, હો ગયા પારા પારા.

ક્યા કમાંમ. ૧.

ક્યા તુજ ઓર નથા, હસ્તી કે જંગલમેં સીકાર,
તુરંગે દીલ તુને શાદઆદ, હમારા મારા.

ક્યા કમાંન. ૨.

રાત તનહાઇમેં, આયાથા તસાવર તેરા,
ઠક્કર તેરાહી ક્યા હુએ, ક્યા નાખેરા મારા.

ક્યા કમાંન. ૩.

હમને ફકીરી કહી, ઉસકે તરફ લાલાકી;
ઉસને શોખીસે હમે, ફુલે હજારા મારા.

ક્યા કમાંન. ૪.

ઇશકબાજીકી લીએ, હમને ભીખાઈ બાસર;
ખાખા ગીરતેહી ગોયા, રંગ હમારા મારા.

ક્યા કમાંન. ૫.

ઓર ક્યા ચીજ હુએ, મેફીલસે ઉઠાકું પલમે;
ક્યા કહુ કહે નહી શકતા, મેં તુમારા મારા.

ક્યા કમાંન. ૬.

હીપ દુનીઆકે લીએ કુચન, સેંકંદરને કીઆ;
આપ કઇ રોજ ઉઆ, કીસલીએ દારા મારા.
કયા કમાંન. ૭.

ખેંચકે કાતીલ જબ તેરી, શમશેર આધી રેહે ગઇ,
ગમસે જાને આશકે, દીલગીર આધી રેહેગઇ. ખેંચકે. ૧.
કેહે ન સકા સારી હકીગત, મઝને ઉસકે રૂબરૂ;
હમ ન સાંઆદી હુઇ, તકસીર આધી રેહેગઇ. ખેંચકે. ૨.
ખીંચતાથા રાતકું, ખાબમેં તસવીર આર;
જાગ ઉઠા આધી ખીંચી, તસવીર આધી રેહેગઇ. ખેંચકે. ૩.
ભાગ કયા બેઠા સવારા, આ ગલે લગજા મેરે;
વસલકી શબ આએ ભુતે, બેપીર આદી રેહેગઇ. ખેંચકે. ૪.
આકે ઓ આધી દુર, ઓ ફેરી ઘરસે મેરે ફીરગએ;
કયા કમીરા મેઇ દીલકે, તાસીર આધી રેહેગઇ. ખેંચકે. ૫.
દીલને કીઇ સારી ખરાબી, લે ગયા મુજકું જરૂર;
બાકે જાનેમેં મેરી, તકીર આદી રેહેગઇ. ખેંચકે. ૬.

ખુદાકે વાસ્તે અયે લોકો નેક નામ કરો,
બદીસે દુર હો દુનીઆમે નેક નામ કરો, ખુદા—૧.

હલાલ અંદર સાફે ઔર હરામ મીઠા હે,
મઝા હુય ઝહેરમે ભુલસે મત હરામ કરો. ખુદા—૨.
ઝનાકારહુ ઇમે અહવાલ પુછેગા જો ખુદા,
યે મુહ નહી હે કે ઉસ મુહસે તુમ કલામ કરો. ખુદા—૩.
મકામે કુટની કે આયે નમાઝ પડનેકો,
દુગાના મસ્જીદ જામ્યામેની તમામ કરો. ખુદા—૪.
ન ભુલો હકકો જરી કો હરામ કારીમે,
દરૂદો પાકકો વીરદ ઝબાં મુદામ કરો. ખુદા—૫.

ગીરેહ ખોલો ન જુલફે યારકે, શાનેકું મત છેડો;
હુવો મત દીલકી ઝંજીરોકું, દીવાનેકું મત છેડો. ગીરેહ. ૧.
કોઈ તરફે અદબ કરતા હુએ, માંખુદાકી ખીજમતમે;
મુસલમાનો ખુદાસે ડરકે, બુતખાનેકું મત છેડો. ગીરેહ. ૨.
અથી જાતા હુએ જલ એકદમ, તો જીનદા બીચારેકું;
દુક એક રોસન કરો મત સમએ, પરવાનેકું મત છેડો. ગીરેહ. ૩.
યુ મેહેરાબે નમાજે અબ્રુહી, હુએ જાહેદો સમજો;
ઓશાકે વાસતે મસ્તોકે, મએ ખાનેકું મત છેડો. ગીરેહ. ૪.
સતાઓ મત-ધંધકી-કા દીલકે, યે ખુબોકા મકાન હુએ:
ખુદા જાને કે કયા હો, ઇસપરી ખાનેકું મત છેડો. ગીરેહ. ૫.

જે અહુનો બાગ હો બરબાદ હો,
કોઇ હો ગુલચીં હો યા બરબાદ હો. ૧.
કુચો બાગોંસે મતલબ હુએ હમે,
જોર ચીરાં હો ચુરગ બરબાદ હો. ૨.
ફરીદ મઝહબ નાકઇ એક રોગ હુઆ,
આદમીકો આખિરે આઝાદ હો. ૩
ચ તમીઝ અલ્લાહ દે સઇયાદકો,
બાગ ચીરાં હો કફસ આબાદ હો. ૪.
ઝાહીરા બાતીનમેં અએ દીલ ફરક હો,
બુત બગલમેં હો ખુદાકી યાદ હો. ૫.
આપકો આપકી ખુશીસે કામ હુએ,
કોઇ નાખુશ હો કોઇ નાશાદ હો. ૬.
ખુબાકી ઊમ ગુલકો લાઓ રાહ પર,
અએ ખુરન તુમભી બડે ઉસ્તાદ હો ૭.

તકદીર હમારી દીલદીનો કૈસી બદલ ગઇ,
હાથોમેં ચેહ પરી મેરે આકે નીકલ ગઇ. ૧.
એક રોજ જોરે યારકી અબરૂ ને હીલ ગઇ,
લાખો સીપાહ કટ ગએ તલવાર ચલ ગઇ. ૨.

શોઅલા હમારી આહકા એસા હુવા બલંદ,
બીજલી તડકે ચરખ કોહસે નીકલ ગઇ. ૩.
મેં વાએ ઇનકીલાબે ઝમાનેકે ઝોરસે,
હુરી જફરકે હાથસે પલમેં નીકલ ગઇ. ૪.

ગર હય શોક મીલનેકા તું હરદમ લઉ લગાતાજા,
જલાકર ખુદનુમાઇકું ભશમ તનપર લગાતાજા. તુજે. ૧.
પકડ દીશાકકા જાડુ, શાફ્કર હીઝરહી દીલકું,
દુઇકે ધુલકુ લેકર મુસલ્લેપર ઊડાતાજા. તુજે. ૨.
મુસલ્લા ફાડ તસબી તોડ, કીતાબા ડાલ પાનીમેં,
પકડ દસ્ત મસ્તે પરસ્તોકા ગુલામ ઉનકુ કહેલાતાજા તુજે. ૩.
નમર ભુખા નરખ રોજા નજા મસજીદમેં સુઝદાકર,
ઉઝુકા તોડદે કુજા શરાબેશૌક પીતાજા. તુજે. ૪.
નહો મુલ્લાં નહો બામન દુઇકુ છોડકર તુજા,
હુકમ નાના કલંદરકા અનલહક તું કહેલાતાજા. તુજે. ૫.

દીલકે દેનેસે કીસીશ્કા, મુજે ઇનકાર નહીં,
દીલતો મોજુદ હૈ મુજકા;
પર મેરે હાથ સે અબતક તું ખબરદાર નહીં,
મેં તમાશા દેખેઆ. ૧.

હમતો મરતેહેં તેરે હેઝરકે મારેમારે મેરે પયારે આરે,
ફીરગયે સેકડો સીરપર આરેઆરે,
અભી આનાહો તો આ. ૨.

નાતો તકદીર નાતદબીર બના આતીહે નહવાબાતીહેં,
સરબસર અકલ તબીબોકી ઇઆમાં જાતીહે,
જબકે આતીહય કઝા. ૩.

બાત મુદતકે હુઇ આજ મુલાકાત નશીબ
નહુઇ એક બાત નશીબ,
મરગએપર નહુઇ વસલકી એક રાત નસીબ,
વેહએ તકદીરેખાદા. ૪.

બોલદેતાહું અગર આપકે કાન ભલા
ઊસકુ સુનલીજીએ જરા,
અશરમે હાથ મેરા ઔર ગીરેબા નતેરા
મુનસફીપસે ખુદા. ૫.

હજરત એશક મીઆ હમતો તુમે જાનચુકે
ખુબ પહેછાનચુકે,
ખાક હમોકી તેરે અબતો હમ જાનચુકે
ચલો બસ ખાઓ હવા. ૬.

મેતો કહેતાથા હોસની કહીએ દીલ ન લગા
દેખો પાવેગ ખત,
કેહેના જાલમને નમાના મેરા એક બાર
જરા ઉસકી સુનલીજે. ૭.

ન છેડો હમે દીલ દુખાએ હુએ હયે,
જુદાઇકે સદ્મે ઉઠાએ હુએ હએ. ૧.
હુયા દીલમેસે ઉસકે જાતી નહી હએ,
કે પરદસે રૂખકો છુપાએ હુએ હએ. ૨.
ગીલાબખ્તકા ઔરનશીકવા ફ્લકકા,
દીલેગમજદાકે સતાએ હુએ હયે. ૩.
ગયા જબતો ગોરેગરીબાંચેહ બોલા,
હમારેયેહ સબ ઘર બસાએ હુએ હયે. ૪.
પડીહુએ મુશકીલ નથબરાઓ રંગીન,
અલીબહરેઇમદાદ આએ હુએ હુંએ. ૫.

બરસો સરેંગે સોહમે, ગીરફ્તાર તો રખા;
સો અબ કહેતે હો કયા, તુમને હમે મારતો રખા. બરસો. ૧
ઇતનાભી ગનીમત હએ, તેરે તરફસે જાની;

ભાડકી ન રાખી રોઝને, દીવાલ ભી રખા. ખરમો. ૧.
ક્યા બેઅદબી હુમને નકી, યારકી શબભર;
લો યારકે રૂખસારપેં, રૂખસાર તો રખા. ખરસો. ૩.
ક્ષતાનાથી નહીં બોલત હો, મુંસે તો કછુ બોલો:
ઔર આપકે કદમોંપર, કહી બાહારપર રખા. ખરસો. ૪.
ઇસ અસર તેં હુમતપર, "બેગમ." ગઇ સદકે;
એક વહઝા કાતીલને, ફીરદારપેં રખા. ખરસો ૫

બહાર આઇ બરદે બાંદે, ગુલ ગુલસે પએમાના:
રહો હાબો બરસ શાકી, તેરા આબાદ મએં ખાનાં. ૧.
એસી રસકે પરીપર. જાન દેતા હું મએ દીવાંના;
અદા બાકી હુએ ઇસકી, તીરછી ચીતવન આલ મસ્તાનાં. ૨.
નીત્ય ઝુકર હુમારા ઉસ પરીપે, એક રસયારાંનાં;
ઓ બેપરવા મેં સવદા. ઓ સગે દીલમેં દીવાંના. ૩.
મુજે આના મીલે ઝુંકર તેરી, મએફ્લમેં જાનાનાં;
મેરી સુરત ફકીરાંકી. તેરા દરબાર સાહાનાનાં. ૪.
ગુજર ગઇ યાર અગુંસતમેં હુવા હુએ ફીર સરાવીક;
ફેસાએ હુમ આબેનાલિ, હુવા મુબલહુએ મસતાંનાં. ૫.
ગઝા બેઉસલ બોલે, દેખકર મજનુંકી મસ્યતકો;

કેમદેવાસીં મર ગએ, બસ હોચુકા, આબાદ વીરાના ૬.
તુમારે ઔર હમારે ઈશ્કકા, શાહોરાહુઆ શેહેરોમે;
કોઈ સુનાતા નાહી લયેલી ઔર મજનુકા અફસાના. ૭.
બસ બસ ચલકે બેઠા, રાત કમહુઈ બનચુકી સુબેહ;
… આપના … રખદો હાથ સીનાના. ૮.

એ દાદ મુજે યાદ હુએ, વલ્લાહા તુમારી;
ખુદાકી કસમ ભુલ ન કરૂં, યાદ તુમારી. ૧.
દોડા કદમ ચારમેકે, કુચેસેં નીકાલો;
બાજારમેં હમ દેખતે હુએ, રાહ તુમારી ૨.
આશકકી મુરાદ આઇ, રકીબોકા અમલહો;
બાવેંગે સ્વારી કભી, દરગા તુમારી. ૩.
એ બુત મેરે પાસ આએગા, કીસતરે યકીનહો;
જુઠી હુએ કસમ દોસ્તો, વલ્લાહા તુમારી. ૪.
સોતા હુએ જમીપર, ઉસ બુતસેદકા ચોકા;
સુરત જો કભી દેખતા હુએ, નકશા તુમારી. ૫.
બુત બનગએ મહફીલમેં, રકીબાસે ન બોલે;
કીયા બાત હુએ બાહેકી કસમ, બહુ તુમારી. ૬.
બોલા જો તલબ મએ ના કીયા, હુસકે એ બોલો;

સરકારસે મોકુફ હુએ, તન પાખ તુમાહારી. ૭.
સેહલા કબી જાતે હુએ, દરીઆ કુબા લાલાબ:
દયા હુમકુ સુઝાતી કોઇ, ચહા તુમારી. ૮.
હુએ ઇસકકા દરીઆ, બસારે જોસં હુએ; અમાંનત,
આલમમેં રખ આબરૂ વલ્લાહા તુમારી. ૯.

મારતાહું તુમારી મેહરબાર.
આશનાઓમે શબબઇ યાર. ૧.

તુમકું લાજમ હુએ કે પકડોગે મેરા,
હાથમેં હાથબા મોહોબતો પીયાર. ૨.

મુજકુ પોચારી લગી તુમારી આજ,
ચાલ ધીમી અએ સરવ ખુશ રફતાર. ૩.

ખુબ કરવાયા અબતો મત કરવા,
મુજકુ રૂશવાબ કુચ ઓબાજાર. ૪.

એક જરાસાબી મુજકુ કરતેદ,
યાર મુજકુ દલકે દરદકી તકરાર. ૫.

હુકમ હોવે તો આજ મારૂં મેં,
ખંજર આપકે પેટમેં કટાર. ૬.

ગરચે મતલબકા ખુશ લગે તુમકું,
નો પડો રેખતાં સજનહ્લકાર. ૭.

કોશરૂબા સોતમગરા માહેલકા તુ કોન હુએ,
સબરોકરાર લેગયા સચ્ચતો બતા તુકોન હુએ. ૧.
પહલેતો દીલકો લેલીયા બાકી જો દીલમેં રહગયા,
નાજો અદાસે મુસકરા કહનેલગા તુ કોન હુએ. ૨.
કરકે નીગાહ્યારસું તુજહાંકો દેખા રૂબરૂ,
કોઇ નજર નહીં પડા તેરે સીવા તુ કોન હુએ. ૩.
બેદર્દ અપના દેખતા મુહસીને ખસતા જાનકો,
પરદેમે દીલકે બીન કહે બોલ રહા તુકોન હુએ. ૪.

પસે મરગ મેરી મઝારપર,
જો દીઆ કીશુને જલાદીઆ;
ઉસી આહે દામને બાદને,
સરે સામહીસ બુજા દીઆ. પસે. ૧.
મુજે ડહુન કરચુકે જોસ ઘડી,
ઊસીસે કહેનાં કે આહેપરી;
આ તેરા આશકે જારયા,

તઈ ખાક ઉસકી હવા દીઆ. પસી. ૨.
ન મએ દીલ દીઆ ન જાંન દીઆ,
પસે આહ્ના તુંમેને ન કદરકી;
ઇસી તાબપર અરેહ્રારે મીઆં,
યે કહ્ના ઉસે નાં ખીઝા દીયા. પસે ૩.
હમેં ગુસલસે મુજે બેસ્તર,
કહ્ના હુમ હમાંને સોંચકર;
કઈ જી ન જાવે ઉસકા કલ,
ઉસકી લાસપરસે હુઠા દીયા. પસે. ૪.
મેરી આંખ ઝબકીથી એક પલ,
તબ જીને ચહ્રાકે ઊઠકે ચલ;
દીલે બેકરારને આંનકર,
મુજે નીદકી ખકર જગા દીઆ; પસે. ૫.
ન વાસ્લુએ ન તનજારમેં,
ન કરાર હુએ ગમ યારમેં;
મુજે સોઝ ઇશકને આનકર,
જો મીસલે સમા કે જલાદીઆ. પસે. ૬.
મેરે સીરકુ જીસને કલમ કીઆ,
યાશે ખુદા ઊનસે બોતકુવા;

ઐસી બાતપર અરેહારે જરૂર,
તુને ઇશક અપના છુપાદીયા   પસી. ૭.

યે કુહેતાથી એ લેલી પડદે નશીન,
નહીં ખાતી અદબસે ખુદાકી કસમ;
ગમે કહશ એસા મુજે કુછ નહીં ગમ,
ઉસકુ સંતના જો અદાકી કસમ. ૧.
રૂકા પાયા જો લૈલીનં મજનું કાજી,
કાહુકે ઊડો ખફા મૈં સરવરશીદો;
ન તો મૈને કીસીસંગ બાતભી કીઇ,
મુજે મેરહી શરમો હયાકી કશમ. ૨.
શબે હેજરમે આશકોકા ખુનભયા,
ઉસે હર્ખસે રંગ શફકકા ઉડા;
નહીં ઊસમેં મુબાલેગા એક જરા,
મુજે મેરહી રંગે હેનાકી કસમ. ૩.
તેરેકુ સતએ ગમકા હુએ હાલ બતર,
એહી કહીઓ જો જાના હો ઊદર;
તુજે કાસદ મુજે નર્મામેં મહર,
મેરે હેજરેકે શબકે બુકાકી કસમ. ૪.
કભી કહેતા કઇસ ગજાલા સેંજા,
કહો નાફા ઇહિરસેં કીદરકું ગયા;

કભી કેહેતાથા તું ઈ બતાદે સબબ,
તુજે લેલીકે જુલ્ફ દે દાતાકી કસમ. ૫.
કબુ સાગેરે વસલજા મેંને પીઆ,
કબુ જખમે જીગરકું મેંને સીયા;
ગમે રંજોતા અબકું અજીજ કીયા,
તુજે અશકકે જોરે જફાકી કસમ. ૬.
મેરા નીકલ જાતાહુએ તનસેતી દંમ,
નહીં ચેન હુએ તેરે બગેર;
તું તો ગેહરાંસેં અબ નહો જાની બહેમ,
તુજે દેતાહું તેરે ખુદાકી કસમ. ૭.
તેરે કુચેસે ઊઠનેકુ અબ નહીં હુમ,
કરે રાહમે તેરે હુમસરકુ કલમ;
ન તો પાહી હવસ ફુલોકી કબુ,
ન તો બહોડું મેં કબુબર લબજો. ૮.
અબી દીલપેથની હુએ એહી સનંમ,
મુજે ગોસોકુ તબ ઓલીયાકી;
અબતો એકલી દીલકી ગઇ ન કબું,
મુજે જાનેકી અપની વફાકી કસમ. ૯.

બેસા ઉસ બુતકી જબીંકા લીયા ચન્દ બનકર,
હુવા હમ દુશ મએ જુન્નારે બીરેહુમન બનકર. ૧.
ચરમ મરદુમસે જો હુયે આપકો પરદા મન્જુર,
મેરે આંખોમે રહા કીજીએ અન્જન બનકર. ૨.
ખુને આશાકકા પડા હુયે બદબ લપકા,
ઝુલફે પુર પેચ ન કાટે કંહી નાગન બનકર. ૩.
દોસ્તીકી દોલે હમ દરદને બે દરદસે આહ,
દુશમની દોસ્તનેકી મુશ્તરી દુશ્મન બનકર. ૪.

રાજા ભરથરીનો ખ્યાલ.

થી સતવંતી રાણી રાજા ભરથરકો લીનો ગલે લગાય, સુન પતી પ્યારે, શીકાર ખેલને દીશા ઊત્તર મત જાય. **દુરપત** છત્રપતી રાજા ત્રીયાકે કેહેને કાનાં કરે બીચાર, બીલમ ના લાગે; હુકમકે સાથ કીયે ઘોડે તઈયાર. જીન સુનેરી થા ઘોડપે, ઓર ગેનાથા જરકશીદાર, સવાર હોકે; ચલા જંગલકે તરફ ખેલને શીકાર. **શેરો.** ચરતે હીરણ્ બીઆબાનમે રાજાકે જબ આયા નજર, દેખ મીરગ કાલા લીએ શમશીર ખેંચી જા પકર, સબ હીરણી મીલ રાજાસે કેહેને લગી સમજાયકર, મ...

રો મીરગકી દશ પાંચ મત મારો મીરગપર વારકર. **ગઝલ.** સબ હીરણી મીલ રાજાસે છઉાં અર્જ ગુજારી, એ સરદાર તું મારા હુમીં હે ઊનકી સબ નારી, ના ફરીયાદ સુની રાજાસે ના માની લાચારી, સમશીર ખેંચ રાજાએ ઊશ મીરગકું મારી. **છોટી રંગત-લાવણી.** જસ વખ્ત મીરગને તનસે પ્રાણ ગુમાયા, સબ મીરગ નારીને રોરો સોર મચાયા, હુઇ કયામત ઊનપે ઓર ગમકી છાંયા, બેદરદી રાજા તુંજે તરશ નહીં આયા. **વખાણ.** શ્રાપ દીયા રાજા ભરથરકો, તેરી રાણી વીધવા હો જા સુન પતી પ્યારે, ॥ ૧ ॥ મારૂ મીરગ લે ચલે રાજા આયા ગુરૂ ગોરખકે તીર, દેખ મીરગકું: નાથજી ભોત હુવે દીલમે દલગીર. સજીવન કરો મીરગ નાથજી, માફ કરો મેરી તકશીર. ચેલા કર લો; છોડકે રાજપાટ મેં બનુ ફકીર. **શેર.** અકીન પાન રાજા ભરથર લે આએ, ગુરૂ ગોરખકે મન પેધારજી, એ જગડાતો સાધન રાજા તુંજે દુસવારજી, સબ રાજપાટ સલતનત દો દેલ ખરી ઈનકારજી, માતા કહો જાકે ઊસે જો હોય થી હોતી નારજી. **ગઝલ.** તું ગુરૂ દેવ હમારા મેં તો હું દાસ તેરા, કર ચેલા મુજે જલદી ન કર દેર અબારા, ચીર મુંડ કાન ફાડ કરી દુમકી ધાર, દ ઝોલી હાથ નાથ મેં દર દુખારા. **છોટી રંગત-લાવણી.** ઝોલી ખપર લે તનપે, ખાખ ર

માઇ, લે અંગીઆ ગુરૂકે ધરકી સુરત લગાઇ, પોંચા દરપે કમ
ભલા હે। તેરા ભાઇ, સુનકે અવાજ બાંદી ભીક્ષા લે આઇ.
વળણ. બાંદીસે હમ નહીં લેતે હે, કહેદે રાણીકુ લેકર આપ
સુનો પતી પ્યારે. **॥ ૨ ॥** સુનકે બચન જોગીકા બાંદીને દીલ
મે બોત ગુસા ખાયા, હે મુરખ જોગી; પાપ કયા તેરે દીલમેં
સમાયા. ધરકે રૂપ જોગીકા મેહેલમે રાણીકુ ગોરણ આયા
સુન બચન બાંદીકે, રાજા ભરથરી જો દીલમે ગભરાયા.
શેર. સુનકે બચન બાંદીકે મુખસે જોગીને કડવે બોલજી.
લાલ હો બાંદીકે મુખપે મારા ચીમટાં તોલજી. બાંદી જો ભં
સા લાઇથી, ગઇ ઉનકે દરપેખાલજી, રોરો બોથા જોગીકી કહું
બાંદીને હીરદા ખોલજી. **ગજલ.** રાણીજી સુણો હાલ
મેરે દરદા સીતાબી, જોગને કરી માર મેરે તનકી ખરાબી.
જોગી નહીં આ હે મુવા શીપત અનજણી, પોઈ ભંગ મરી દર
પે આયા મીસલે સરાબી. **છોટી રંગત-લાવણી.** રાણી
આ સુનકે જીમે બોત જી જલાઇ, જોગીકે પાસ ગુસ્સેમે દોડી
આઇ. જોગીસે જીસ બખત નજરૂસે નજર મીલાઇ, પોછાના પ
તી મનામે નીર ભર લાઇ. **વળણ.** કીને દીઆ બેરાગ ભરથ
રી, સુખશુખ તેરી કહાં બીસરાઇ. સુનો પતી પ્યારે. **॥ ૩ ॥**
રોરો સોર મચાયા રાણીકી કંચન કાયા મુરજાઇ, ગમ છાયા

મેહેલમે, લટા દીઇ ખોલ ખડાથા દરસાઇ એસા કેહેનારે હાથ મે બીજલીસી ચડકે આઇ. જદ લગો નેનોસે આંસુ આર ખડા ખાશી ભર આઈ. **શેર.** રાજા કહે રાણીસે માતા કાયકુ મીલાએ હે, દ ભીખા જલદી મુજે નાહક દેર કયું લગાઇ હે, રાણી કહે રાજાસે હાય તુજકુ શરમ નહીં આઇ હે. ફેરે ફોગ સંગ તેરે, માતા કીસે બનાઈ હે. **ગજલ.** મેરે કરમમે જોગ લીખ્યા મેં જોગ કમાઊં. તું માતા હે મેરી મેં પુત્ર કેહેલાઊં. માતા ના કરો દેર તુજે બાત સુનાઊં, ઘર ઘરસે ભીક્ષા માંગ ગુરૂ પાંસ મે જાઊં. **છોટી રંગત–લાવણી.** રાણીને કહ્યા રાજાસે બચન મંગાવો. હુમ હોય જોગન તુમ બેઠ જોગ કમાવો. એક બાગમે આસન લગા હરી ગુણ ગાવો, કુછ રામ નામકા હુમે સબદ સુનાવો. **વળણ.** વોહી બાગ થા માતા મેરા, દીઆ ગુરૂને બાલ સુનાય. સુનો પતી પ્યારે. ॥૪॥ શીઆલગીરજી કહેકે રાણી અબ કયું દીલમે ગભરાવે, કોઇ પુત્ર પતીકુ, કરમકા લીખ્યાસો કેસે કોઇ મીટાવે, આખર હો લાચાર કહે બીન પતી ગતી કેસે પાવે, બીન પુરૂષ નારકું બલામે બતા સબર કેસે આવે. **શેર.** માતા સીંગજી ઘણી કહે સબ રાણી હુઇ તઇયારજી, પતીકુ પુત્ર કેહેન લગી ના થી ખો,

હાતા નારજી. સેખ સુબાની ઇત્તીં કહે સબસે બડા કીરતારજી. સ્વામીકુ પુત્ર કહ્યા, રાણી રહી મન મારજી. **ગઝલ.** ભરથરકા ખ્યાલ ફુડમે ગાવે શોભારાંમજી, બકતાવરશીંગ કહ્યા કીસ્સા તમામજી. શંભુ ઓર મોરશીંગસે તું ન કર બદ કલામજી, પે હેલા યાદ કરને લગે હરકા નામજી. **છોટી રંગત-લાવણી.** જેલુશંકરને સુને ખ્યાલ બનાયા, નાહાના મુંકદને મી જલસ અંદર ગાયા. સુન પતી પ્યારે. ॥ ૫ ॥

ઠુમરીની તાલ-ગરબો.

નંદ કુંવર તોરે નેના રસીલે, સખી જાદુ ભરે સખી જાદુ ભરે; માથે મુગટ ઓર હાથ બાંસરીયા, સખી લેકે ખડે લેકે ખડે. **સાખી**--બનસી બાજી શ્યામકી, સખી તટ જમના કે તીર; સબ સખીયો કે મન બસે, અબ ધરત નહીં મન ધીર. રસીલે સખી જાદુ ભરે સખી જાદુ ભરે. ૧. એરી કપટી મોહન સે, સખી પ્રીત ન કરશો કોઇ; આલા જોબન અપના, અબ ખોવેગી હર કોઇ. રસીલે સખી. ૨. જસોદાજીકે નંદસે, સખી ને

હાં કોન લગાગ; જાય મથુરામે કીસનજી, અબહુત ભયો કે મન ભાય રસીલે સખી. ૩.

ગઝલની તાલ ગરબી.

સબ મીલકે બીજનારી, લેકે ગેંડ હાથમેં સારી; ખેલ જોબન મતવારી, આબો મોરારી. લેકુ ગેંડ ઉનાકી પ્યારી, જમનામે ફેંકે મોરારી--૧. દાડોદાડો સખીયો સારી, જાને પાવે ન મોરારી; રખના ખુબશી હુશીયારી, ગરે મીલ સારી. બુઢ ઠરકર કહે મોરારી, લાદોજી ગેન હમારી-૨. કરકે મનસુબા સબ નારી, દોડી મારકે કીલકારી; પકડો કાનાકો મીલ સારી, દેકર ઊસકો ગારી, કહ્યું બાજી હમારી બીગાડી, તુમ કાહાના હો યા નારી--૩. અબ ના છોડુંગી કાના, જો તુમ લાખ કરોગે બાના; દેખો આખરકો પસતાના, માનો મોરારી. જમના નામે કુદ વારી, લાદો ગેંડ હમારી-૪. રસીયા કેહેતા હે ગુન કારી, રાજા સાહેબકા ઊપકારી; અબતો હમપે હે દુખ ભારી, કરો મેહેરબાની, રાજા હુવે શીયાજી વેપારી, સબ ગોપીયા હે બલીહારી-૫.

ગ ર બા.

ગીરધારી.

ગીરધારીરે વાત કહું છું વીચારો, મુને મોહન આંખ ન મારો;
મુને જાતારે મારગડે સીદ વારો, મારો પાલવડો નવ ધારો—ટેક.

ઝુલ.

મુને રોકીને શું ઉભારોરે, જુઓ જુવે છે લોક હજારોરે;
આસો પડયો સ્વભાવ નઠારોરે, વનમાળીરે થાશે ઘણો ફટકારો;
મુને મોહન—૧.

પ્રભુ મારારે આમ ન કીજે વાટે, ઠીક રહીયે પોતાને ઘાટે;
નથી મળતીરે પ્રિત બજારે હાટે, કંઇ જોર જુલમને સાટે;

ઝુલ.

નથી જાણતા મર્મ હમારોરે, અમો અબળા લાજનો ભારોરે;
નથી રાખતા કંઇએક આરોરે, રસીયાજીરે પ્રિત તણો પંથ ન્યારો;
મુને મોહન—૨.

હજુ સાંખીરે રહીશું બાલમ વારૂ; હાવાં કહીસ કંઇક નઠારૂ;
નથી કે તીરે હું સમજી શા સારૂં; મુને લાગે છે કાંઇ ખારૂ;

ઝુલ

પછી જાસે ભર તમારો, નહીં વાંક હમારો લગારો;
એમાં લાભ નથી કંઇ સારોરે, અલબેલારે છાનામાના સધારો
મુને મોહન—૩.
પાતળીયારે વાત કહું એક છાની, તમો સાચી લેજો માની,
મધ રાતે મંદીરીયે પ્રભુ આવો, સુખે લ્યો લાખેણા લહાવો.

ઝુલ.

પછી રાખસો ના કંઇ ઉધારોરે, મારા જોબન મદન ઉતારોરે,
મારા તનના તાપ વીડારોરે, ગુણવંતારે છોટમદાસ તીહારો;
મુને મોહન આંખ ન મારો—૪.

સખી આવોરે દરશન કરતા જાઓ, મારા હરીને સમજા લાવો; હમસે રૂસ ગએસ્વામીને જાએ મનાવો, મારી ગોકુલમાં લઇ આવો ॥ સખી આવોરે ॥ સખી મોરે મોહનગીરધારીરે કંઈ નાર મળી ધુતારીરે; છત્રપતિ કહે ગોપી નીત ગુણ ગાઓ, મારા હરીને સમજા લાવો. ॥ સખી આવોરે દરશન કરતા જાઓ ॥

આવ્યા જમનાજીના ઓવારા, કદમની છાંયારે.
તમને શું કહું પ્રાણ આધાર, ઘણી લાગી માયારે.
વાલે અમરીત પાઇને ઉછેર્યા, પ્રભુજીએ હમનેરે.
હવે વીખડા ગોળી શીદ પાઓ, ઘટે નહી તમનેરે.
વાલે પ્રેમની પીછોડી ઓરાડી, વાલે મારે હમનેરે.
હવે આઘા ખશી સીદ જાઓ, ઘટે નહીં તમનેરે.
જાઓ જાઓ જુઠા બોલા કાન, તને કોણ પુછે રે;
તમે બોલો છો વિધ વિધ બોલ. કે તે કોણ શાંખેરે;
જાઓ જાઓ જુઠા બોલા નાર, કે તને કોણ પુછેરે;
ધીક ધીક પડયો અવતાર, કે તે કોણ શાંખેરે;
છેદ લીધી હરીની સાથ, નાના ના રાયારે;
મુખે લીધાં મુનીવ્રત, બોલ્યા ની બાધારે;
મુની સેજ કદમની ડાળ, કે તે કોણ પુછેરે;
પ્રભુ ભક્તવચ્છળ ભગવાંન. કે તે કોણ શાંખેરે;

મને મારીરે મોહોનાં બાણ, વેરણ વાંસલડી.
શુણ સહીયર ચતુરસુજાણ, વીંધી મારી પાંસળડી.
જો વાંસલડી હાથ ચડેતો, ક્ષણ એક અલગી રાખુ રે.
વાલાજીથી વાંસી પડે તો, કડકા કરીને નાખુ—વેરણ વાંસલડી—૧.

વાલાજીનું મુખડું અમીત અમે આકોનું રાજ્યુરે.
પોતે પીઈ સામાને પાઈ રેલછેલ કરી લાગ્યું—વેરણ વાંસલડી—૨.
મીઠાં મીઠાં વેણ સંભલાવી, ઘડી નથી રહેતી અળગી—વેરણ—૩.
એ દુખડાં તે કોહુને કહીએ, ચિતહરીને લીધારે.
વાલાજીને વશ કરવાને, પોતે પડાવ્યા વીંધા—વેરણ—૪.
ઘડીએ હરખો ઘડીએક દુખમો, ઘડીએક કેડે બેઠીરે.
એ વાંસલડી પુરવ જનમની, વેરણ થઈને પેઠી—વેરણ—૫.
જ્યારે જોઈએ ત્યારે પાસેની પાસે, અમને માગ ન આપેરે.
મોહનજીએ મોડે ચડાવી, આંધે છાણાં થાપે—વેરણ—૬.
એ થઈ વાહાલાની ને વાહાલો થયો એનો સંગીરે.
જન વીઠલ મણુ પાતળીયાથી, ઘડી નથી રહેતી અલગી—વેરણ—૭.

લટકાળોરે ગીરીવરધારી, મને મારી છે પ્રેમ કટારી રે. ટેક.
જમુનાજીની વાટે મળ્યો તો, રૂપ રશીક છબી ભાળી રે. લટ—૧
વંદ્રાવનની વાટે રે જાતાં, સુંદર મુખ પર વારી રે. લટ—૨.
સાન કરી સમજાવી શામળીએ, મુંજને માણુ થકી ઘણી
પ્યારી રે. લટ—૩.
"મીરાં" કહે મણુ ગીરધરનાગર, ચરણ કમળ બલીહારી રે લટ—૪.

હરિ જમુનાને તીરે મારો વાલો, મોહનજીને જોવા ચાલો રે. ટેક.
મોર મુગટને કાને કુંડલ મોહન મોરલી વાજો રે. જમુના-૨.
આજ એકાંતે મળ્યા રે છબીલા, ફરીને ઘરમાં ઘાલો રે. જમુના-૩.
ફરી ફરી આવો લાગ ન આવે, તમે મનડાં દેહમાં ચાલો રે.
જમુના-૩.
"મીરા" કહે પ્રભુ ગીરધરનાગર. ચરણ કમળ ચીત ઘાલો રે.
જમુના-૪.

હરિ રશીઆ મને જાવા દીજે, હરિ તારૂં દાણ થાય તે લીજે ટેક
હરિ હું તો ગોકુળની ગોવાળનારી, હરિ હું તો મહી વેચવાને-
ચાલી, વાટડીએ આળ ન કીજે-રશીઆ-તારૂં દાણ-૧.
હરિ હું તો ભીખુ ભાણની છોડી, હરિ મારે માથે. મહીની
ગોળી-ક્યા ખાટાં ગોરસ પીજે રે-રશીઆ-તારૂં દાણ-૨.
હરિ મારી સઘળી સાહેલી ચાલી, હરિ મને ઘેરી
ઉભા ગીરધારી-મારગડે ધુમ ન કીજે રે-રશીઆ-તારૂં
દાણ-૩.
"મીરાં" કહે પ્રભુ ગીરધર નાગર, તન મન ધન અરપણ કીજે
રે-રશીઆ-તારૂં દાણ ૪.

વાલા કહ્યું છઉં કેવારની, પાલવડો મારો મેહેલ.—ટેક.
માથે આંહારૂં મહી તપે, ગોરશાની હેલા હેલ. સહીયર સઉ,
વહી ગઇ. મને થાય ઘણી અવેર, વાલા કહ્યું છઉ—૧.
વાસના તાહારી વીરમ્યો, જેમ છે પાકું તેલ;
તારીવાસનાનો મન પાસ લાગ્યોરે. જેમ બેકે ફુલેલ—વાલા—૨.
ટાહારે માહારે પ્રીત બંધાણી, જેમ સુરતની ફૂલ;
લોક સઉ વાત કરે, એમ બેહુને થયો મેલ—વાલા—૩.
તું છેલ છબીલો રૂપે રૂડો, હું છબીલી છેલ;
નરસઇઆના પ્રભુ પાતળારે, તું મનનો આંટો મેલ—૪.

આવોની આંખ મીચામણા રે, હરી રમવાને તેડે.
આગળથી હરી સંચર્યા રે, ગોપી સઉ કુડે.
સારી પેઠે આંખ મીચાવજો રે, હરી છે રે ધુતારો.
ચંદ્રાવનની ઓળવે રે, ગોપી ત્યાં જઇ પેઠી.
પેર કીધી પ્રભુ પાતળે રે વાયો વેણુ રસાળ.
નાદ તે મોહી ગોપીકારે આવી ચરણ નીહાળી.
એ છે બાળ ગોવાળીઆ રે, એનું ધ્યાન ધરીશ.
એ હામતા અળગો ન મુકીયેરે રાખુ હૃદીયા સાથે.
સમરથ સ્વામી દેવનારે ભલા ગુણ ગાય.

તમે અજાણ્યા અમે જાણીએરે,
મારો પાલવડો શીદ તાણીયેરે,
તમે શમજ્યો મન માહેરે, સામળીઆ,
વાલા રોની વેગળારે. ટેક.

નારી શુરે સમજાવે તું મુજનેરે,
હું તો નહીં જાવા દઊં તુજનેરે,
તારી મરડીને રાખીશ બાહીરે,
મહીયારી રાખ્યા દારી હાણુશુંરે. ટેક.

અલ્યા બાંહે શું મોડે સામળારે,
તારા કરના ઉતારીસ આમળારે,
કપરૂં છે કંસનું રાજરે, સામળીઆ, વાલા—૧

નારી કંશ થકી શું થાય છેરે,
એવા કંઇરે આવ્યા કંઇ જાય છેરે,
તારા ઉરના ઉતારીશ હારરે મહીયારી, રાખ્યા.—૨

અપ્યા હાર હૈડાનો તુટશેરે,
મારા માથાની લટ છુટશેરે.
મારી સાસુડી દેશે ગાળરે—શામળીયા—વાલા—૩
નારી આળને ગાળ કોને અડેરે,

નારી એવું હોય તો તે લઈરે.
તારા ઘરમાં નથી કંઈ કામરે—મહીયારી—રાધા ૪
અલ્યા કામ શું કહીએ વીઠલારે,
મેંતો તુજ સરખા બહુ દીઠલારે,
એવા મેવાની મારો હાથરે શામળીયા, વાલા—૫
નારી હાથ ન મેલું તાહેરોરે,
આ વ્રીજમાં અમલછે માહેરોરે,
હવે દાણુ મેલ્યા કેમ જાયરે—મહીયારી રાધા—૬
અલ્યા દાણીતો કાળો કહાવીઆરે,
મુકી મથુરાને ગોકુળ આવીઆરે.
ચારી નંદ રાએની ગાયરે—શામળીઆ—વાલા ૭
નારી ગાય ચારે શું થાય છેરે,
આપણા બેહુના કારજ થાય છેરે,
એમાં ગોપીઓનાં નવ હોયરે—મહીયારી—રાધા—૮
તમો મનમાં મ આણો બાળ વિઠલારે,
એવા માણસને લાગે ધણારે,
તમે લંપટને નહીં લાજરે—શામળીઆ—વાલા—૮
એવી લાજ મેરો બે સુંદરીરે,

તારે મહી વેચવા શીદ નીશરીરે,
શીદ આવી હમારી વાટરે-મહીયારી-રાધા—૧૦
હમે હઇઆ તે દાડો આવતારે,
હમે જતા તે દાણુ ચુકવતારે,
તમે સખ્યો રૂઘનાથના સ્વામીરે-શામળીયા-વાલા-૧૧

બલેહારી રે મોહન લાલ તારા લટકાને.
બલેહારી રે સુંદર શામ તારા લટકાને. ટેક.
લટકે ગોકુળ ધેન ચરાવી, લટકે પલવટ વાળી રે.
લટકે જળ જમુના જંપાવું, લટકે નાઠો કાળીરે તારા લટકા—૧.
લટકે ગીરી ગોવરધન તોલો, લટકે વાયો વંસ રે;
લટકે દલ દાવાનળ પીધો, લટકે માર્યો કંસ. તારા—૨.
લટકે વામન રૂપ ધારી રે, ગુના બળીને દ્વારે રે;
ત્રિટ કદમ આવની જાચીને બળી ચાંપ્યો પાતાળ. તારા—૩.
લટકે રઘુપતી રૂપ ધરીને, તાત આગ્ના પાળી રે,
લટકે રાવણ રણમાં રોળ્યા, લટકે શીતા પાળી રે. તારા—૪.
એવા લટકા છે ઘણેરા, લટકા લાખ કરોડ રે;
જન નરસઇઆનો સ્વામી પાતળીઓ;
હીંડે મરોડા મરોડ, તારા લટકાને-બલીહારી રે-૫,

માનીતી કહાનુ વચન શબ્દ બોલો,
અંતરની વાત કાગી ન ખોલો. માનીતી ટેક.
મંદીર હું તો કોઇ તેણુ નથી જાતો,

દુરીજન છોને ફેરતા વાતો;
તારે મન તોલ કશો નથી થાતો. માનીતી—૧.
જેથી તારા મનમાં મસે આવે,
માટે આડું બોલી તું, મુજને ડરાવે;
વારે વારે તું મુજને સમજાવે. માનીતી—૨.
શાને મને ખોટાં આળ ચડાવો,
જાણી જોઇ વ્રજના લોક હસાવો;
સાચું જુઠું કોઇ કહે દીલ દાવો. માનીતી—૩.
આજ પછીના મન દઇશ મારૂં,
એમાં કંઇ માન વધે નહીં તારૂં;
સાંભળતામાં નેત્ર નીચાં ઢાળું. માનીતી—૪.
ગદ ગદ કંઠે થઇ કર જોડી,
નાથની મમતા હોએ જ થોડી;
ઘણી થઇ શું છેક નાખ્યાં તરછોડી. માનીતી—૫.
હસીને કરશોં અહીંયાં કુંજબીહારી,
તું તો મારા પ્રાણ થકી ઘણી પ્યારી;
બોલ્યા એમ મુખથી વાત રસાળી. માનીતી—૬.
પ્રભુ દયારામ તો સમખાઇ,
તારા સમ તુજથી નથી જુદાઇ;
તારે મારે અંતરગતની સગાઇ. માનીતી—૭.

